

คำนิยม

ผศ.ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา

คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ เกิดขึ้นจากปณิธาน ความวิริยะ
อุตสาหะ และการเสียสละของ ดร.โสภณ พรโชคชัย คิษย์เก่าของคณะฯ
ผู้ฉีกแนวในการประกอบอาชีพไปสู่วงการธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
วงการอสังหาริมทรัพย์ โดยเป็นผู้นำตลาดด้านศูนย์ข้อมูล วิจัยและ
ประเมินค่าทรัพย์สิน โดยที่ ดร.โสภณ ไม่เคยลืมที่จะประยุกต์ความรู้ที่
ได้จากการเรียนสังคมสงเคราะห์มาก่อน จึงได้พยายามทำหลายสิ่ง
หลายอย่างเพื่อทำให้งานสังคมสงเคราะห์เป็นวิชาชีพที่ได้รับการ
ยอมรับจากหลายๆ สาขา ทั้ง ในด้านการจัดพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่
ประสบการณ์ ความคิดของ “เพื่อน พี่ น้อง” ชาวสีเลือดหมู รวมทั้งจัด
งานพบปะสังสรรค์กันเป็นครั้งคราวเพื่อให้เกิดกลุ่มก้อน มีความเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกันให้มากขึ้น

โดยปกติ หนังสือแต่ละเล่มมักจะมีประเด็นหลัก (issue
based) ที่ต้องการย้ำ หรือแยกแยะรายละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านได้เรียนรู้
อย่างลึกซึ้ง และได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ แต่ผมบังเอิญไม่มีโอกาสได้
ซักถาม ดร.โสภณ อย่างละเอียด เพราะต่างคนต่างก็มีชีวิตที่ยุ่ง วุ่น เป็น

ทาสของงานและเวลา ด้วยกันทั้งคู่ แต่ดูเหมือนว่า บทความในหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างจะมีความหลากหลาย จึงคาดว่า น่าจะเปิดโอกาสให้ “เพื่อน พี่ น้อง” ทุกคนได้เลือกหัวข้อเขียนตามประสบการณ์ของตนเอง (Individual–Personal Experience Based)

ผมคิดในเชิงบวกว่า หนังสือเล่มนี้จะมีหลากหลายรสชาติ ทำให้ผู้อ่านไม่ต้องมาคร่ำเคร่งคอยจับประเด็นเนื้อเรื่อง หรือหากใครอยากทดสอบความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล หรือเรียกให้เท่กว่า จัดการความรู้ ก็เป็นเรื่องที่ทำลายความสามารถได้ดีครับ จับประเด็นสำคัญที่ได้จากแต่ละเรื่องมาผูกให้เป็นเรื่องใหม่ 1-2 เรื่องได้ ยิ่งทำให้ ผู้ที่ทำเช่นนี้ได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ไปได้อีกหลายชั้น

ผมไม่มีโอกาสอ่านข้อเขียนที่ส่งมาตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ ล่วงหน้า เพียงแต่ทราบหัวข้อของบทความต่างๆเท่านั้น ผมตั้งสมมติฐานว่า เนื้อหาในแต่ละบทความจะสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องที่ตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้หนังสือเล่มนี้มีสาระที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มผู้อ่านหลายกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายแรกที่ควรอ่านและได้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ คือ กลุ่มนักสังคมสงเคราะห์ (Social Worker) และกลุ่มนักสังคมสงเคราะห์ผู้ช่วย (Para-Social Worker) ซึ่งจะได้แง่คิดในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งที่เป็น เด็กและครอบครัว ผู้ป่วย ผู้สูงอายุ คนพิการ กลุ่มที่กำลังมีความขัดแย้งกัน และชุมชนทั่วไป

กลุ่มที่สองที่น่าจะได้ประโยชน์ คือ กลุ่มที่รับราชการ กลุ่มที่ทำงานด้านการพัฒนาสังคม ซึ่งจะได้แง่คิดในการทำงานกับประชาสังคม ชุมชน รวมทั้งรับรู้เรื่องมิติ และเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา

กลุ่มสุดท้าย น่าจะเป็น คนทุกคนที่สนใจเรื่องของชีวิต การทำให้ชีวิตของตนมีคุณค่า มีความสุข และสามารถปรับวิถีชีวิต พฤติกรรมของตนและสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

หนึ่งขวบปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับโลก และในประเทศไทย

มากมาย ปัญหาใหญ่ที่เราต้องเผชิญในปีข้างหน้า ก็คงเป็นเรื่อง ปัญหาเศรษฐกิจ คนจำนวนมากคงต้องออกจากงาน เพราะลูกค้าที่จะซื้อสินค้าของไทยเจอวิกฤตเศรษฐกิจ เงินลงทุนทำธุรกิจก็หาผู้ยืมได้ยากขึ้น โอกาสที่บัณฑิตผู้จบการศึกษามาใหม่จะได้งานทำมีน้อยลง ในขณะที่ความแตกแยกทางความคิด ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ และการต่อสู้ทางการเมืองมีแนวโน้มจะยังไม่ยุติในเวลาอันสั้น สิ่งแวดล้อมของโลกก็ยิ่งทรุดโทรมลงเรื่อยๆ มาตรการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก และ ฯลฯ

สิ่งที่ผู้นำประเทศ ทั้งนักการเมือง นักปกครอง นักธุรกิจ มองข้ามไป คือ ปัญหาสังคมก็จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นไม่แพ้กัน หากเราทั้งหลายใช้กระบวนการคิดแบบเดิม คือ จะแก้ปัญหาสังคมโดยการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น หวังแต่จะหาเงินมาใช้จ่ายในโครงการพัฒนาสังคม เราอาจจะตกกับดักทางความคิดและการพัฒนาแบบเก่า และไม่สามารถหลุดพ้นจาก “วงจรแห่งความชั่วร้าย” (vicious circle) ก็เป็นไปได้

ในทางตรงข้าม หากเราจะลองพิจารณาว่า ปัญหาสังคมที่มีอยู่ เกิดจากสาเหตุใด และพยายามแก้ไขสาเหตุเหล่านั้น โดยไม่ต้องเน้นวิธีการที่ต้องใช้เงินมากนัก (ใช้เท่าที่จำเป็น) แต่พยายามใช้ทุนทางสังคมทุกประเภทที่มีอยู่ เราอาจจะพบทางออกที่ทำให้ปัญหาสังคมลดลง และส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคารเมืองและเศรษฐกิจได้ดีหรือมากขึ้นก็ได้

ผมเองก็อยากถือโอกาสนี้ เชิญชวนให้ “เพื่อน พี่ น้อง” ชาวสังคมสงเคราะห์ ได้แสดงความเห็น หรือเสนอโครงการพัฒนาสังคมที่น่าสนใจมาที่คณะฯด้วยครับ (หรือจะเขียนเป็นบทความส่งให้ ดร. โสภณ อีกทางก็ได้ สำหรับเป็นวัตถุดิบในการพิมพ์หนังสือเล่มที่ 3 ต่อไป) รับรองว่า ความเห็น หรือโครงการที่ดีๆ จะไม่ถูกมองข้ามอย่างแน่นอน คณะฯจะประมวล สังเคราะห์ และสื่อสารต่อไปถึงผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณในความร่วมมือจากทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ ผมขอขอบคุณ ดร.โสภณ พรโชคชัย ที่มงานสนับสนุน
การจัดทำ เจ้าของบทความ ตลอดจนผู้อ่านที่ช่วยอุดหนุนหนังสือเล่มนี้
อีกครั้งหนึ่ง ผู้ก่อการไม่ประสงค์จะหาทำไรจากการจัดพิมพ์หนังสือ
หรือกรับ เพียงแต่ต้องการให้ผู้อ่านได้ร่วมลงขันในการลงทุนพิมพ์
ส่วนหนึ่ง แต่หากมีรายได้มากกว่าที่ตั้งใจไว้ก็จะนำมาใช้ประโยชน์แก่
ส่วนรวม ดังเช่น การจัดพิมพ์เล่มแรก โดย ดร. โสภณ มอบหนังสือ
จำนวนมากให้แก่คณะฯไปขายเอง รายได้ที่ได้้นอกจากจะแบ่งให้
นักศึกษาผู้มาช่วยขายแล้วก็ยกให้เป็นทุนทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
ของนักศึกษาปัจจุบันครับ

ธันวาคม 2551

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติ มงคลชัยอรัญญา

คณบดี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ท่านที่ 18 (พ.ศ.2549-ปัจจุบัน) สังคม
สงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปี 2515-2518), M.Sc.
(Rural Development Planning) Asian Institute of Technology, Ph.D. Urban
Environmental Management, Asian Institute of Technology สาขาที่เชี่ยวชาญ
ด้านการพัฒนาชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง การบริหารงานพัฒนา เป็นต้น
โทร.0.2613.2511 Email: jitti_m@yahoo.com

คำนิยม

รศ.อภิญา เวชชัย

นายกสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะ หลากหลายในการทำงานกับมนุษย์ และต้องมีทัศนคติที่เข้าใจในความแตกต่างของผู้คนกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งต้องยอมรับศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เราทำงานด้วย ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้เสียหายที่ถูกกระทำ หรือ ผู้กระทำต่อบุคคลอื่น

ความยากของวิชาชีพนี้ คือ เป้าหมายในการทำงานกับมนุษย์ ต้องถูกทบทวน ปรับใหม่ไปเรื่อยๆ ตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันสาเหตุแห่งปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ความเชื่อมโยงในการทำงานกับเหตุปัจจัยต่างๆ จึงต้องการฐานคิดเชิงบูรณาการ ที่จะเข้าใจและเข้าถึงปัญหาได้ลึกซึ้งขึ้น ไม่ใช่เพียงเหตุปัจจัยจากระดับปัจเจกของบุคคลเท่านั้น หากแต่เป็นปัจจัยระดับสังคมและระดับโลกด้วยซ้ำ ปัญหาหลากหลายประการที่ทำทลายอยู่เบื้องหน้าเราทุกวันนี้ จึงเรียกร้องให้นักสังคมสงเคราะห์ต้องทำงานอย่างมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งการคิด การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมายและการวางแผนทางเลือกในการกำหนดทิศทางการทำงาน อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน

ในรอบปีที่ผ่านมา วงการสังคมสงเคราะห์ ถูกเรียกร้องให้ทำงานอย่างมีมาตรฐาน มีตัวชี้วัดเป็นกรอบกำหนดคุณภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้ นักสังคมสงเคราะห์สามารถผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และเป็นจังหวะก้าวที่จะขับเคลื่อนไปสู่การได้ใบประกอบวิชาชีพ (License) เช่นเดียวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสาขาต่างๆ อันจะนำมาซึ่งศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจแห่งวิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญประการหนึ่งที่นักสังคมสงเคราะห์ต้องปลูกสร้างควบคู่กันก็คือ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในด้านที่ถูกต้องเป็นจริง ยังคงไม่ได้รับการสื่อสารสู่สาธารณะอย่างกว้างไกล และยังคงไม่สามารถสร้างความเข้าใจจากผู้คนในสังคมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง ในโลกภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์ที่ทุกอย่างรอบตัวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เราต้องการสื่อสารสร้างสรรค์ที่มีจิตสาธารณะ ยินดีจะทอดตัวเป็นผู้เชื่อมโยง ผู้บอกกล่าว และผู้ประสานให้ทรัพยากรความคิด ความรู้ อันหลากหลายได้มารวมตัวกัน เพื่อให้เกิดพลังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมร่วมกัน

ดร.โสภณ พรโชคชัย บรรณาธิการหนังสือ “แก้ปัญหาสังคมด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์” เป็นศิษย์เก่าสังคมสงเคราะห์ ที่ปัจจุบันได้เติบโตเป็นนักวิชาการ และผู้บริหารระดับสูงในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเป็นศูนย์ข้อมูล วิจัยและประเมินค่าอสังหาริมทรัพย์ ท่านได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และที่สำคัญ ความมีจิตอาสาของท่าน เสนอตัวที่จะรับทำหน้าที่สื่อสาร ช่างครว ข้อมูลทางวิชาการและประสบการณ์การปฏิบัติงานตรงในพื้นที่ต่างๆ ในวงวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ออกสู่สาธารณะ โดยมุ่งหวังขยายพื้นที่ทางสังคมสงเคราะห์เบียดแทรกเข้าไปในพื้นที่ทางสังคม และสร้างการรับรู้ใหม่ ที่กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่กัน อันจะนำไปสู่การยกระดับการทำงานในอนาคต เจตนารมณ์ที่เปี่ยมด้วยความมุ่งมั่นและปรารถนาดีต่อวิชาชีพ

ได้เป็นบทเรียนที่เริ่มจากกำลังใจเล็กๆ และขยายไปสู่เพื่อน พี่ น้อง นัก
วิชาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง และนำไปสู่การสานต่อคุณค่าแห่งวิชาชีพ
ทั้งในพื้นที่การทำงานและพื้นที่ทางสังคมต่อไป

ในนามของสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ดิฉัน
ขอขอบพระคุณที่ ดร.โสภณ พรโชคชัย ให้โอกาสเขียน “คำนิยม” ใน
หนังสือเล่มนี้ และเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือ “แก้ปัญหาสังคมด้วย
วิชาชีพสังคมสงเคราะห์” จะเป็นสื่อสร้างสรรค์ ที่เชื่อมโยงใจ ความคิด
ความรู้ บทเรียนของเพื่อน พี่ น้องในวงการสังคมสงเคราะห์เข้าด้วยกัน
และพวกเราทั้งหลายจะได้ประโยชน์จากการอ่านและประยุกต์ใช้สาระ
เนื้อหาที่มีคุณค่าเหล่านี้ ไปใช้ประโยชน์และยกระดับการทำงานของนัก
สังคมสงเคราะห์ ให้มีมาตรฐานคุณภาพ และนำไปสู่ บทบาทที่
ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ยั่งยืนต่อไป

ธันวาคม 2551

รองศาสตราจารย์อภิญา เวชยชัย

นายกสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และอดีตคณบดี คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ ท่านที่ 17 (พ.ศ.2546-2549) คุรุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รอง
ศาสตราจารย์ ระดับ 9 เชี่ยวชาญด้านสวัสดิการด้านเด็กและเยาวชน สวัสดิการ
สังคมในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้รับรางวัลนักสังคมสงเคราะห์ดีเด่นประจำปี 2550
ประเภทนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ Email: apinyaw@yahoo.com;
apinyawe@hotmail.com

“สังคมสงเคราะห์” (Social Work)
เป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ

แต่น่าเสียดายวิชาชีพนี้ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
ประเทศที่ไม่ส่งเสริมวิชาชีพ
ก็เท่ากับไม่ตั้งใจจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชน

แถมซ้ำร้ายวิชาชีพนี้ยังถูกบิดเบือน
ให้กลายเป็นกิจกรรมอาสาสมัครทำดี
แบบคุณหญิงคุณนาย

เคยได้ยินแพทย์อาสา วิศวกรอาสา ทนายอาสาไหม
นั่นหมายความว่าคนในวิชาชีพนั้นอาสาไปทำดี
ไม่ใช่ใครๆ ก็ได้มาเป็นนักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร

สังคมสงเคราะห์เป็นวิชาชีพ
ที่ใช้ศาสตร์และศิลปะในการช่วยเหลือและพัฒนา
กลุ่ม บุคคล ชุมชนและสังคมโดยรวม